

«Gross sug‘urta kompaniyasi» AJ

Ягона акциядорининг

2022 йил 9 маарт даги

5 - қарори билан

«ТАСДИКЛАНГАН»

Жамият ягона акциядори
Ф.Б. Ахмеджанов

**«GROSS SUG‘URTA KOMPANIYASI» AKSIYADORLIK
JAMIYATI ИЧКИ АУДИТ ХИЗМАТИ ТҮҒРИСИДАГИ
НИЗОМ**

МУНДАРИЖА

- I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР**
- II. ИЧКИ АУДИТ ХИЗМАТИНИ АСОСИЙ ВАЗИФАЛАРИ ВА ФУНКЦИЯЛАРИ**
- III. ИЧКИ АУДИТ ХИЗМАТИНИНГ ҲУҚУҚ ВА МАЖБУРИЯТЛАРИ**
- IV. ИЧКИ АУДИТ ХИЗМАТИГА ҚҮЙИЛАДИГАН ТАЛАБЛАР**
- V. ИЧКИ АУДИТ ХИЗМАТИНИНГ МУСТАҚИЛЛИГИ**
- VI. ИЧКИ АУДИТ ЎТКАЗИШГА ВА УНИ ЎТКАЗИШ НАТИЖАЛАРИ БҮЙИЧА ЙИҒМА ҲИСОБОТ ТУЗИШГА ҚҮЙИЛАДИГАН ТАЛАБЛАР**
- VII. ИЧКИ АУДИТ ХИЗМАТИНИНГ ЖАВОБГАРЛИГИ**

I. Умумий қоидалар

1. Мазкур Ўзбекистон Республикасининг «Масъулияти чекланган ҳамда қўшимча масъулиятли жамиятлар тўғрисида»ги Конуни, «Масъулияти чекланган ҳамда қўшимча масъулиятли жамиятлар тўғрисида»ги Конуни, «Kafolat Hayot» SK MCHJ (кейинги ўринда – компания)нинг Устави, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16 октябрдаги 215-сонли қарори билан тасдиқланган корхоналардаги ички аудит хизмати тўғрисидаги низомда кўрсатилган ички аудитни ташкил этишга қўйиладиган ягона талабларни ҳамда унинг ишини ташкил этишнинг методологик асосларини белгилайди.

2. Мазкур Низом мақсадлари учун қуйидаги тушунчалардан фойдаланилади:

ички аудит - компания бошқарувининг ижро этувчи органи ва таркибий бўлинмалари томонидан Ўзбекистон Республикаси конун хужжатларига, таъсис хужжатларига ва ички хужжатларга риоя қилинишини текшириш ва мониторинг олиб бориш йўли билан улар ишини назорат қилиш ва баҳолаш, маълумотларнинг бухгалтерия ҳисоби ва молиявий ҳисоботда акс эттирилишининг тўлиқлилиги ва ишончлилигини таъминлаш, хўжалик операцияларини амалга оширишнинг белгиланган қоидалари ва таомиллари, активларнинг сақланиши ҳамда корпоратив бошқариш принциплари жорий этилиши бўйича компания таркибий бўлинмасининг (ички аудит хизмати) фаолияти;

ички аудит хизмати - мазкур Низом талаблари ҳисобга олинган ҳолда компания таъсисчиси қарори билан ташкил этиладиган компаниянинг ички аудитни амалга оширадиган таркибий бўлинмаси.

II. Ички аудит хизматини асосий вазифалари ва функциялари

3. Куйидагилар ички аудит хизматининг асосий вазифалари ҳисобланади:

таъсисчини ишончли ахборот билан таъминлаш ва ички аудит амалга оширилиши натижалари бўйича компания фаолиятини такомиллаштиришга доир таклифларни тайёрлаш;

ички аудит жараёнида аниқланадиган камчиликларни бартараф этиш юзасидан компания бошқарув органларига тавсияларни тезкорлик билан киритиш, уларнинг бартараф этилишини назорат қилиш.

4. Куйидагилар ички аудит хизматининг асосий функциялари ҳисобланади:

ҳар йили компаниянинг таъсисчиси томонидан тасдиқланадиган режага мувофиқ мазкур Низомнинг 12-бандида кўрсатилган йўналишлар бўйича тегишли текширишлар ўтказиш йўли билан ички аудитни амалга ошириш;

тузиладиган хўжалик шартномаларининг қонун хужжатларига мувофиқлиги юзасидан экспертиза ўтказиш;

бухгалтерия ҳисобини юритишда ва молиявий ҳисоботни тузишда компаниянинг таркибий бўлинмаларига методик ёрдам бериш, уларга молия, солиқ, банк қонунлари ва бошқа қонун хужжатлари масалалари бўйича маслаҳатлар бериш;

техник топширикларни ишлаб чиқишида, ташки аудиторлик ташкилотларининг таклифларини баҳолашда ҳамда аудиторлик текширишларини ўтказиш учун ташки

аудиторлик ташкилотини танлашда тавсияларни тайёрлашда компаниянинг таъсисчисига кўмаклашиш.

III. Ички аудит хизматининг хукуқ ва мажбуриятлари

5. Ички аудит хизмати қўйидаги хукуқларга эгадир:

ички аудитни амалга ошириш давомида пайдо бўладиган масалалар бўйича компаниянинг хужжатларини (раҳбарнинг буйруқлари, фармойишлари, бошқарув органлари қарорлари, маълумотномалар, ҳисоб-китоблар, зарур хужжатларнинг тасдиқланган нусхалари ва бошқа хужжатларни), компания мансабдор ва масъул шахсларидан оғзаки ва ёзма тушунтиришлар олиш;

ички аудитни ўтказишга кўмаклашиш учун компаниянинг тегишли мутахассисларини жалб этиш.

Ички аудит хизмати қўйидагиларга мажбур:

ички аудитни амалга оширишда мазкур Низом ва бошқа қонун хужжатлари талабларига риоя қилиш;

мазкур Низомнинг 13-18-бандларида белгиланган талабларга мувофиқ ҳисботлар тузиш;

молия ва статистика ҳисботи кўрсаткичларининг ишончлилигини текшириш;

ички аудитни амалга оширишда олинган ахборотнинг маҳфийлигига риоя қилиш;

компанияга унинг мансабдор шахслари ва бошқа ходимлари томонидан зарар етказилганидан далолат берувчи ҳолатлар аниқланган тақдирда бу ҳақда дарҳол компаниянинг таъсисчисига хабар бериш ва аудиторлик ҳисботида тегишли ёзувни қайд этиш;

активларни хатловдан ўтказишида ва қонунда белгиланган тартибида унинг ўз вақтида амалга оширилишини назорат қилишда иштирок этиш.

Ички аудит хизмати қонун хужжатларига ва компаниянинг таъсис хужжатларига мувофиқ бошқа мажбуриятларга ҳам эга бўлиши мумкин.

IV. Ички аудит хизматига қўйиладиган талаблар

6. Ички аудит хизмати ходимлари охирги ўн йилнинг камидаги иккита йилида бухгалтерия ҳисоби, аудит, молия ёки солиқ назорати соҳасидаги амалий (шу жумладан, ўриндошлиқ бўйича) иш стажига эга бўлиши ва қўйидаги талаблардан биттасига жавоб бериши керак:

аудиторнинг малака сертификатига эга бўлиш;

Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасаларида ёхуд Ўзбекистон Республикаси қонун хужжатларига мувофиқ, Ўзбекистон Республикасидаги таълимтага тенглиги эътироф этилган хорижий давлат таълим муассасасидаги олинган олий иқтисодий маълумотга эга бўлиш.

Ички аудит хизмати ходимларини сертификатлаш тартиби аудиторларнинг республика профессионал жамоатчилик бирлашмалари томонидан, Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишгандан ҳолда белгиланади.

7. Ички аудит хизмати ходимларининг сони ички аудит мақсадларига самарали эришиш ва вазифаларини ҳал этиш учун етарли бўлиши керак ҳамда компаниянинг таъсисчиси томонидан сертификацияланган иккита нафардан кам бўлмаган ички аудитордан иборат этиб белгиланади.

8. Ички аудит хизматига ички аудитор сертификатига эга бўлган унинг раҳбари бошчилик қиласи.

Ҳар йили ички аудит хизмати раҳбари ички аудит хизмати харажатларининг йиллик сметасини тузади ва уни тасдиқлаш учун компаниянинг таъсисчисига тақдим этади.

9. Ички аудит хизмати ходимларининг касб даражаси тегишли лицензияга эга бўлган таълим муассасаларида мунтазамлилик асосида уларнинг малакасини ошириш воситасида сақланиши керак.

10. Ички аудит хизмати ходимлари компания таъсисчиси томонидан ҳар йили аттестациядан ўтказилиши керак.

V. Ички аудит хизматининг мустақиллиги

11. Қуидагилар ички аудит хизмати мустақиллигининг асосий шартлари ҳисобланади:

ички аудит хизмати раҳбарини ва унинг ходимларини лавозимга тайинлаш ва эгаллаб турган лавозимидан озод этиш, компания таъсисисининг қарорлари бўйича уларга иш ҳаки миқдорини ва бошқа тўловларни белгилаш;

компания таъсисисига бевосита бўйсуниш.

VI. Ички аудит ўтказишга ва уни ўтказиш натижалари бўйича йигма ҳисбот тузишга қўйиладиган талаблар

12. Ички аудит:

тасдиқланган бизнес-режа бажарилишини;

корпоратив бошқариш принципларига риоя қилинишини;

бухгалтерия ҳисоби ва молиявий ҳисобнинг ҳолатини;

солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар тўғри ҳисоблаб чиқилиши ва тўланишини;

молия-хўжалик фаолиятини амалга оширишда конун ҳужжатларига риоя этилишини;

активларнинг ҳолатини;

ички назоратнинг ҳолатини текшириш ва уларнинг мониторингини олиб бориш йўли билан факат ички аудит хизмати ходимлари томонидан амалга оширилади.

Таъсисчи томонидан компания ихтисосидан келиб чиқиб конун ҳужжатларига мувофиқ текширишни ўтказишнинг бошқа йўналишлари белгиланиши мумкин.

13. Ўтказилган текширишлар натижалари бўйича бевосита уни ўтказган ходим (ходимлар) томонидан имзоланадиган тегишли ҳисботлар тузилади.

Бунда:

а) бизнес-режа бажарилишини текшириш натижалари тўғрисидаги ҳисбот куйидагиларни ўз ичига олиши керак:

унинг бажарилишининг миқдор ва сифат кўрсаткичлари таҳлили;

унинг бажарилиши таъминланмаган тақдирда айбор мансабдор шахслар шахсан кўрсатилган ҳолда аниқланган сабаблар баёни;

б) корпоратив бошқариш принципларига риоя қилишни текшириш натижалари тўғрисидаги ҳисбот куйидагиларни ўз ичига олиши керак:

компания бошқарув органлари томонидан қабул қилинадиган қарорларнинг самаралилиги, унинг қатнашчилари (муассислар)нинг қонуний хуқуқ ва манфаатларига риоя этилиши таҳлили;

корпоратив бошқариш соҳасида конун ҳужжатлари бузилиши ҳолатлари баёни (таъсис ҳужжатларига риоя қилиш, умумий йигилишлар ва компания бошқарув органлари мажлислари ўтказилиши, дивиденклар тўғри ҳисбланиши ва ўз вақтида тўланиши ва ҳоказолар);

в) компаниянинг бухгалтерия ҳисоби ва молия ҳисботи ҳолатини текшириш натижалари тўғрисидаги ҳисбот куйидагиларни ўз ичига олиши керак:

бухгалтерия ҳисбини юритиш ва молия ҳисботини тузишнинг белгиланган тартибига риоя қилинишини баҳолаш;

аниқланган бухгалтерия ҳисботини юритиш ва молиявий ҳисботни тайёрлашнинг белгиланган тартиби бузилишининг тавсифи;

г) солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар тўғри ҳисобланиши ва тўланишини текшириш натижалари тўғрисидаги ҳисобот қуидагиларни ўз ичига олиши керак:

тузилган ва тегишли органларга тақдим этилган солиқлар ва мажбурий тўловлар ҳисоб-китоби тўғрилигини баҳолаш;

солиқлар ва мажбурий тўловларни ҳисоблаш ва тўлашнинг белгиланган тартиби бузилиши ҳолатларини, солиқ солинадиган базани белгилашда четга чиқишларни баён қилиш;

д) молия-хўжалик операцияларини амалга оширишда компания томонидан қонун хужжатларига риоя қилинишини текшириш натижалари тўғрисидаги ҳисобот қуидагиларни ўз ичига олиши керак:

компания томонидан амалга оширилган молия-хўжалик операцияларининг қонун хужжатларига мувофикалигини баҳолаш;

ички аудит давомида аниқланган компания томонидан амалга оширилган молия-хўжалик операцияларининг қонун хужжатларига номувофикалигини баён қилиш;

е) ички назоратнинг ҳолатини текшириш натижалари тўғрисидаги ҳисобот қуидагиларни ўз ичига олиши керак:

ички назорат тизимини ва унинг фаолият кўрсатишидаги мавжуд камчиликларни баён этиш;

компания таркибий бўлинмаларида ижро интизомининг ҳолати тўғрисидаги маълумотлар, унинг аниқ ходимлари ишидаги мавжуд камчиликлар.

Активларнинг ҳолатини текшириш натижалари активларни хатловдан ўтказишнинг асосланишини ҳамда уларнинг ҳаракати, амалда мавжудлиги ва сақланиши тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олиши керак.

Шунингдек ўтказиладиган текширишлар бўйича барча ҳисоботларда компания ижро этувчи органи ва унинг таркибий бўлинмалари фаолияти баҳоланишини, аниқланган четга чиқишлар ва қонунни бузишларни бартараф этишга доир тавсияларни, тасдиқлайдиган хужжатларнинг тўлиқ пакетини ўз ичига оладиган якуний қисм бўлиши керак.

14. Ўтказилган ички аудит якунлари бўйича, мазкур Низомнинг 12 ва 13-бандларига мувофик, ички аудит раҳбари томонидан имзоланадиган йиғма ҳисобот тузилади.

15. Йиғма ҳисобот:

таҳлилий қисмни;

якуний қисмни;

тасдиқлайдиган хужжатларнинг тўлиқ пакетини ўз ичига олиши керак.

16. Йиғма ҳисоботнинг таҳлилий қисми мазкур Низомнинг 12 ва 13-бандларига мувофик, ички аудит ходимлари томонидан ўтказилган текширишлар натижалари тўғрисидаги умумлаштирилган ахборотни ўз ичига олиши керак.

17. Ҳисоботнинг якуний қисми:

компаниянинг ижро этувчи органи ва таркибий бўлинмалари фаолиятига, шунингдек ликвидлигига умумий баҳони;

аниқланган четга чиқишлар ва қонунни бузишларни бартараф этиш бўйича ички аудит хизматининг тавсияларини ҳамда компаниянинг молия-хўжалик фаолияти самарадорлигини оширишга, корпоратив бошқаришни такомиллаштиришга доир умумлаштирилган таклифларни ўз ичига олиши керак.

18. Йиғма ҳисобот ички аудит якунлангандан кейин 10 кун мобайнида тугалланиши зарур.

19. Йиғма ҳисоботлар бевосита компаниянинг таъсисчисига унинг кўриб чиқиши ва кейинчалик тасдиқлаши учун тақдим этилиши керак. Ҳисоботлар нусхалари тасдиқлангандан кейин компания ижро этувчи органига тақдим этилиши керак.

20. Компаниянинг ижро этувчи органи ички аудит натижасида аниқланган камчиликларни бартараф этиш чора-тадбирларини кўриши шарт.

21. Ички аудит хизмати текшириш давомида аниқланган қонун бузишларини бартараф этиш, шунингдек умуман компаниянинг молия-хўжалик фаолияти

самарадорлигини ошириш бўйича чора-тадбирларнинг ўз вақтида ва зарур даражада бажарилиши устидан назорат ўрнатиши керак.

VII. Ички аудит хизматининг жавобгарлиги

22. Ички аудит хизмати ходимлари:

ўзлари ўтказган текширишлар натижалари бузиб кўрсатилганлиги;

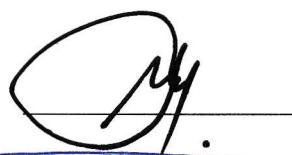
уларга тақдим этилган ёки улар томонидан хизмат вазифаларининг бажарилиши муносабати билан уларга маълум бўлган компаниянинг сирини ташкил этадиган ахборотнинг маҳфийлигига риоя қилинмаганлиги;

олинган хужжатларнинг сақланиши ва қайтарилиши таъминланиши учун жавоб берадилар.

23. Ички аудит хизмати аудиторлик текширишлари давомида аниқланган қонунни бузишларни бартараф этиш ва компаниянинг молия-хўжалик фаолияти самарадорлигини ошириш юзасидан кўрилган чора-тадбирларга баҳо берилиши учун жавоб беради.

24. Компаниянинг таъсисчиси ҳар чоракда ички аудит хизматининг текширишлар натижалари тўғрисидаги ҳисботини эшитади, аниқланган камчиликларни бартараф этиш ва компаниянинг молия-хўжалик фаолияти самарадорлигини ошириш юзасидан чора-тадбирлар кўради.

О.Назаров

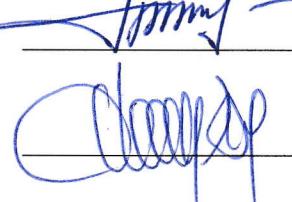
А.Рахматуллаев

Б.Пулатов

И.Норқобилов

М.Кобилов

